

Fedezko egia

Pentsabidea

1. — FEDEA ETA ARRAZOIMENA

A) *Fedearen eta arrazoimenaren berezko harremana:*

a) *Arazoa:*

— *Sinbolu mota eta fede mota asko dago:
zeinek du egia?*

— *Arrazoimenak eta fedeak ez dute elkar ukatzen: baina zein harreman dute?*

b) *Arrazoimenaren esanahiak:*

— *Gizonak duen teknika lanabes bat... (Fedeak azken zentzua emango lioke)*

— *Gizonaren gizatasuna bera; beste izakien-gandik berezten duena. Arrazoimena gauzen eta gizonaren beraren adigarritasuna litzake...*

d) *Arrazoimena eta fedea:*

— *Fedea arrazoimenaren kontra balego, gizonaren gizatasuna ukatuko luke*

— *Arrazoimena gauza mugatuetan ari da; baina mugagabeari irekita dago, bere burua gaindituaz eta mugatu jarraituaz*

— *Arrazoimenaren extasi honek arrazoimena betetzen du, ez txautu*

— *Beraz, fedearen aurrezema da arrazoimena, eta arrazoimenaren betea da fedea.*

B) *Fedearen eta arrazoimenaren harremana gizonaren bizitzan:*

a) *Arazoa:*

— *Fedea deabruzkotuta eta arrazoimena besteraturatuta daude bizitza hontan*

— *Goiagarkundeak konpondu beharko luke bien harremana*

— *Fedea, orduan, arrazoimenak goiagarkunde hori onartzea litzake...*

— *Arrazoimena eta fedea gizonaren bizitza hontan gertatzen dira eta.*

b) *Goiagerkundearen esanahia:*

— *Goiagerkundera ez da Jainkoak berri batzu jaulkitzea*

— *Goiagerkundera azken axolaren esperentzia da, eta hau sinboluz ematearen esperentzia.*

d) *Arrazoimena eta Goiagerkundera:*

— *Goiagerkunde esperentziak gizon osoari heltzen dio, eta ez dago arrazoimenaren kontra*

— *Goiagerkunderak ez ditu gizonaren okerbi-deak erabat zuzentzen; horregatik gizona beti dago goiagerkunde berrien premian*

— *Gizonaren bizitza bere okerbideratzearen eta goiagerkundearen etengabeko burruka da: azkenik azken goiagerkunderak zuzenduko du betiko gizonaren arrazoimezko eta fedezko okerbideratzea.*

2. — FEDEZKO EGIA ETA ZIENTZIAZKO EGIA

Egia: bene-benetazko dena egoki jaso eta zintzoki ematea da... Egi mota ezberdinak daude; fedeak ere badu egiarik.

a) *Zientziatzko egia:*

— *Mundu hontako izakien egitura legeak zintzo eta egoki azaltzean eta esperimenez egiztatzean datza*

— Zientziatzko egia aldakorra da: ez daduka dogmakoa izaterik. Baina bere balioa badu.

b) Zientziatzko egia eta fedea:

— Fedeak, bere egia segurtatzeko, ez daduka zientziatzko egiaren aldakortasuna gogorarazten ibili beharrik

— Zientzia eta fedea elkarjoka ibili badira, bakoitzaren neurrialdeak edo dimentsioak galdu dituztelako izan da: zientzia fede bihurtuaz, eta fedea zientzia bihurtuaz:

+ horixe gertatu zen garai bateko astronomiaren eta fedearen arteko burrukan

+ horixe gertatu izan da berriki psikologia analitikoaren eta fedearen artean

— Jakintzatzko egia eta fedezkoa berezi egin behar dira: horregatik teologariek kontuz ibili behar dute beren tesiak zientziak aurkitu berri duenaz frogatzen.

3. — FEDEZKO EGIA ETA HISTORIAZKO EGIA

a) Historiazko egia: Ez da zientziatzkoa bezalako...

— Historiak gertakari bakarrak kontatzen ditu

— Historiak ulertu eta esplikatu egiten ditu gertakariak

— Historiazko egian gizona egia horren barnean sartzen da

— *Hontan badu fedezko egiaren antzik.*

b) *Historiazko egia eta fedezkoa:*

— *Historiazko egia gertakariaren egia da; fedezkoak ez du gertakariaren egiarik garrantizatzen, gertakariaren esangura baizik*

— *Fedea ez dago gertakariaren egiazkotasunari esegita: azken axolaren oinarria den neurritan segurtatzen du historiazko gertakaria*

— *Historia autonomua da fedeari buruz.*

4. — FEDEZKO EGIA ETA FILOSOFIAZKO EGIA

a) *Filosofiaren konzeptua:*

— *Filosofarien artean ez dago batasunik filosofia definitzean*

— *Filosofiaren filosofi-aurretiko konzeptua: izakien zer-izanaren eta gizonaren bizitzaren galdera orokorreari erantzunak ematea da filosofia...*

b) *Filosofiazko egiaren eta fedezko egiaren harremana izatez:*

— *Dimentsio ezberdinekoak dira biak: filosofiaren egia izakien egiturei buruzkoa da; fedezko egia, berriz, norbere azken axolaren egia da*

— *Hala ere, egia biok ematen dute azken baldingabea:*

+ burutapen bidez filosofiak

+ sinbolu bidez fedea

— *Filosofiak absolutuaren egitura azaltzean, ez du horrekin elkartasunik; fededuna, berriz, absolutuaren baitan dago horren azken axola baieztatzean.*

d) *Filosofiazko egiaren eta fedezko egiaren harremana gertatzez:*

— *Filosofari handienek azken axola sakonena azaltzen dute: filosofarien azken axola horrek darama aurrera filosofia*

— *Zientziaren azpian filosofia bat dago: beraz, federik ere bai*

— *Historigintzaren azpian ere filosofia bat dago: beraz, federik ere bai.*

e) *«Filosofiazko fedea»: Ez dago holakorik, ezta «philosophia perennis» delakorik ere...*

— *Filosofiaren burutapenak sinboluzkoan eta mituzkoan (fedezkoan) dute beren iturria (sinbolu guziak burutakizun) dira, bai,*

— *Baina fedeak ez du filosofia konkreturik eskatzen.*

5. — FEDEZKO EGIA ETA HONEN EZAGUPIDEAK

a) *Galdera: beste inolako egiaren bidez fedezkoa epaitzerik ez badago, nola jakin fedea egiazkoa denik?*

b) *Erantzuna: azken axola bera aztertzeak ematen digu erantzuna:*

— *Fededunaren aldetik, azken axola egoki*

eta zintzoki *agertzen dion sinbolua du fedearen egiazko sinbolua*

- *Fedegaiaren aldetik, benetan azkena eta baldingabea azaltzen badu fedeak, egiazkoa da fede hau*
- *Sinbolu egokia eta zintzoa den jakiteko, sinbolua bizi den ala ez ikusi behar: egokia ez balitz sinbolua hilda egongo litza-ke fededunarentzat*
- *Fedegaia benetan azkena eta baldingabea den ala ez jakiteko, sasifedea ez ote den ikusi behar: bere sinboluak absolutizatzen dituen ala ez, bere barnean bere buruaren kritikabiderik duen ala ez.*

d) *Egiazko fede eta kristautasuna:*

- *Kristautasunak Gurutzea du bere buruaren kritikabidea eta bere egiaren ezagupidea*
- *Protestantismoak hauxe du bere printzipioa: Elizak ez duela bere burua absolutizatzerik, ezta beste erlijioek beren sinboluak ere: Gurutzearen epaipean dau dela...*